תלמוד בבלי · אחרונים · קרן לדוד

קרן לדוד על ראש השנה

רבי דוד כהן־סקלי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרן לדוד על ראש השנה

רבי דוד כהן־סקלי

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרן-לדוד-על-ראש-השנה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף כט. 4
דף טז. 5

דף כט.

הכא בשליח צבור עסיקינן דדעתיה וכו' הנה מדקאמר תלמודא הכי ולא קאמר שליח צבור שאני דדעתיה אכולי עלמא. משמע דהמקשה ס"ד דמיירי דשמע תקיעת אדם דעלמא. וא"כ תיקשי ליה אמאי נקט תנא דברייתא היה עובר אחורי בית הכנסת ולא נקט בקיצור היה עובר בשוק או היה יושב בביתו ושמע קול שופר וכו'. וצ"ל דס"ד דנקט בית הכנסת משום דמסתמא כל שתוקע בבה"כ אינו תוקע לשיר או להתעסק דאי כוונתו לשיר או להתעסק היה תוקע במקום אחר משום קדושת בית הכנסת. אלא ודאי מדתוקע בבהכ"נ מסתמא לשם מצוה קא מיכוון ולהכי דוקא אם היה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע תקיעה אז אם מכוין לבו יצא דמסתמא תקיעה לשם מצוה היא לאפוקי אם שמע במקום אחר אף אם כוין לבו לא יצא דחיישינן דשמא תקיעה זו של מתעסק או דלאו בר חיובא וק"ל תורת אמת תורה לשמה בין כסא לעשור התרפ"ח:

ת"ש נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע. נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע לא יצא עד שיתכוין שומע ומשמיע. קתני משמיע דומיא דשומע. מה שומע לעצמו. אף משמיע לעצמו. וקתני לא יצא תנאי היא וכו' ע"ש.

הנה פשט תלמודא שמקשה אמאן דפליג איר זירא וסובר דגם אם לא כוין המשמיע להוציא השומע כיון שהוא משמיע לעצמו כדי לצאת י"ח. אם השומע שמע ממנו יצא. ולהכי מסייע לר' זירא מברייתא זו דקתני משמיע דומיא דשומע מה שומע לעצמו כדי לצאת ידי חובתו אף משמיע לעצמו לצאת ידי חובתו ואפילו הכי קתני דלא יצא השומע עד שיתכוין המשמיע להוציאו י"ח. וקשיא למאן דפליג א"ר זירא. זהו דרך ישרה שיבור לו האדם מכל דרכים שעלו בחשבוני כי חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותם זו ואלמדה:

והנני מבאר את דברי בעליל לובש ומפשיט והוא כי אם אנחנו אומרים שכוונת הש"ס בתש' לסיועיה לר' זירא ולהקשות למאן דפליג עליה כמ"ש אלא דהא דקאמר הש"ס קתני משמיע דומיא דשומע תרוצא הוא דקא מתרץ הש"ס לקושיא זו דמקשה אמאן דפליג אר' זירא והכי פירושא קתני עד שיתכוין משמיע דומיא דשומע. מה שומע לעצמו וכו' ר"ל הא דקאמר נתכוון משמיע ר"ל נתכוון להוציא את עצמו ולא תוקע להתעסק. שאם תוקע להתעסק היינו דקתני ולא נתכוון משמיע דלא יצא דקתני ברישא דברייתא והא דקתני עד שיתכיון שומע ומשמיע ר"ל שומע יתכוין לצאת י"ת ומשמיע לעצמו לצאת

י"ח. ואז יצא שומע ממנו והגם דלא נתכוון משמיע להוציאו י"ח ואתי שפיר נמי למאן דפליג א"ר זירא:

אלא דלפ"ז דהש"ס בא לתרץ הוה ליה למנקט הש"ס בלישנא דתירוצא לומר הכי קתני משמיע דומיא דשומע שהוא לישנא דתירוצא והוה ליה לומר הכי קתני משמיע דומיא דשומע שהוא לישנא דתירוצא ולא הוה ליה להשמיט מלת הכי. ועוד הוה ליה לסיים וקתני אם נתכיון, שומע יצא שזה עיקר מטרתנו ואמאי נקט וקתני לא יצא שאין עיקר מטרתנו בזה לכן לא בחרתי בזה:

ומשום קושי זה ג"כ אין נראה על דרך זה כוונת הש"ס וסיום הפירכא היא קתני משמיע דומיא דשומע מה שומע לעצמו לצאת י"ת אף משמיע לעצמו לצאת י"ח. והיינו כוונת התנא דקאמר עד שיתכוין שומע ומשמיע דהיינו להוציא את עצמו ואינו צריך לכוין להוציא את חבירו. וקשיא לר' זירא. ומתריץ הש"ס תנאי היא. הנה גם דרך זה לא בחרתי בו משום קושי הנז' דא"כ הו"ל לנקוט הש"ס וקתני אם נתכוון שומע ומשמיע יצא שזהו עיקר מטרתנו להקשות על ר' זירא ממה דקתני סיפא עד שיתכוון שומע ומשמיע דהיינו יתכוונו לעצמם לצאת י"ח ולא צריך משמיע לכוין להוציא את חבירו ולהקשות לר' זירא. ועוד דכפי דרך השני דהתירוץ הוא קתני משמיע דומיא דשומע מאי האי דסיים הש"ס וקתני דלא יצא. דלא הוה ליה לסיים הכי. דלשון זה הוא בכל מקום לשון קושיא הוא והש"ס בכאן שנה את טעמו ומתריץ בלשון וקתני. מאי דלא מצינו בכל מקום. ולא הו"ל לומר אלא קתני משמיע דומיא דשומע. מה שומע לעצמו אף משמיע לעצמו ותול"מ דבהכי מתרץ שפיר ודו"ק. שמנה ימים לתשרי של שנת ותעלומות סתרי כל חי לפ"ק ש' תפר"ח בין כסא לעשור ביום שלישי שהוא שמונת ימים לעשרת ימי תשובה. סליחה וכפרה. כתבנו בספר חיים. מלה שמינית במספר. תן בלבנו בינה. מדה שמינית לספירות. תורת אמת. תורה לשמה. בצדק כל אמרי פי וכו' כולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. ולא כמתעקשים בבלי דעה.

דף טז:

ואמר ואמר ר' יצחק חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת איבעי ליה למיזל ע"כ והוא תמוה דרגל מאן. דכר שמיה בכתוב. ועוד דלפי דיוקו של ר' יצחק שהוצרך לדייק מהכתוב דמכלל דבחדש ושבת איבעי ליה למיזל משמע דחדש ושבת נמי אתי לאשמועינן וא"כ קשה

דלמה לא, נקט במאמרו דחייב אדם להקביל פני רבו ברגל בחדש ובשבת. וכבר דשו בו רבים בזה.

ואשר אנכי אחזה לי בזה הוא דעיקר חידושיה של ר' יצחק הוא על הרגל דלא הוזכר בקרא ומדייק ליה נמי מקרא דגם ברגל חייב להקביל וכו' אבל מה שמוזכר בקרא דהיינו חדש ושבת לא הוצרך להשמיענו ועיקר ראייתו מקרא דכתיב ולא חדש ולא שבת דהו"ל לומר לא שבת ולא חרש דשבת קודם לחדש כמ"ש וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. אלא אלא ודאי מדכתב השבת אחר החדש משום דנכלל הרגל בכלל השבת דמועד נמי נקרא שבת כדכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת. ולהכי איחרו הכתוב אחר חדש שהוא באמת אחר חדש ונמצא שהשבת המוזכר בקרא נכללים בו שבת ורגל שמחוייב להקביל פני רבו ברגל נמי:

ואין לומר כי כן דרך הפסוק להזכיר החדש קודם לשבת (כמו שמצינו בישעיה ס"ו כ"ג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. וכן פסוק חדש ושבת קרא מקרא וכו'. זה אינו דשם קאמר לא זו אף זו דגם בשבת הקרובים יבואו להשתחות עי' רד"ק בפירושו שם מה שאין כן הכא קאמר בלשון שלילה לא חדש ולא שבת והוה ליה למנקט שבת ברישא וכן מצינן כתוב אחד אומר בשבתות ובחדשים וכו':

אחר כך ואחר זמן רב ראיתי לאיש אלהים קדוש מדבר הרב החסיד ממשפחת המכירי רבינו משה בר מכיר זצ"ל זיע"א בספרו הקדוש המנחה והמנהיג את האדם משכבו ועד קומו. היוצא השדה שנה שנה יום יום יעמוס לנו. מראשית השנה עד אחרית שנה הרב בעל סדר היום יושב בסדר תחכמוני סדר יום ראשון של פסח וז"ל אחר שיצא מב"ה ילך להקביל פני רבותיו או גדולים וכו' וכן ראו חז"ל להוכיח מענין השונמית מדוע את הולכת אליו היום וכו'. מכלל דבחדש ושבת איבעי לה למיזל וכו'. והוציאו ענין הרגל מן הפסוק. אע"פ שאיני נזכר כן. משום דכתיב לא חדש ולא שבת. ואלו היה שבת הנזכר בפסוק שבת בראשית. הו"ל למימר לא שבת ולא חדש. אלא שבת הנזכר הוא רגל. כי גם הרגל נקרא שבת דכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת. והוא יום טוב הראשון של פסח. ולא למדו כן מענין החדש. כי אפשר כי חדש הנזכר בפסוק אינו לענין הקבלה. כ"א לענין ידיעת קביעא דירחא. ואינו ר"ח ממש. אלא קרוב לו עוד יש לומר דעם היות כי החדש הנזכר הוא חדש ממש ומדבר מענין הקבלה אפ"ה אין להוכיח משם ר"ח כי דוקא לאלישע שיהיה גדול הדור ראוי להקביל פניו כפני שכינה בכל חדש מה שאין כן לכל אדם ותפסת מועט תפסת רגל לבד וכו' ע"ש מה שסיים בה וק"ל. כ"ז לכסליו ש' פטרי"ת.

ובאגב יש להעיר על מה שראיתי כתוב בספר שמו יוסף להרב ידידינו הרב יוסף בן וואליד נ"ע אות פ"ז שהביא עתק פירוש אחד ששמע מרב אשכנזי אחד עיין עליו שהוא הפך מן המכוון ולא יתכן לפרשו כלל מצד שאינו נאות. ועוד שהוא הפך מן הש"ס דסוכה כ"ז ע"ב ע"ש דהגירסא מפורשת בהדיא מכלל דבחדש ושבת מיחייב איניש לאקבולי אפי רביה ע"כ ע"ש. וכן הוא בהדיא בזוהר ואתחנן רס"ה ע"ב דחיובא עליה לקבולי אפי שכינתא בכל ריש ירחי ושבתי ע"ש]:

אחר כך ראיתי להרב יערות דבש חלק ראשון דרוש דשנת תק"ו למנצח על השמינית וכו' דף ס"ז ס"ח שכתב וז"ל אמנם יובן בה דקבלת פני ת"ח כקבלת פני שכינה וא"כ בזמן הבית לא היה חיוב לקבל פני רבו ברגל כי היו מקבלין פני שכינה בעלייתן ברגל לראות את פני האדון ה' וכו' בבית המקדש. אבל חדש ושבת דאינן עולין וכבר נודע מ"ש במדרש והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו ראויים היו ישראל לעלות לרגל כל חדש ושבת אלא שחס עליהם המקום להקל מאתם הטורח. אבל לעתיד לבא כעב תעופנה וכו' וא"כ לולי הטורח מהראוי לעלות בחדש ושבת. וא"כ לעמת זה על כל פנים יש לקבל פני א"ח שהוא כעין קבלת פני שכינה ואין בו טורח הדרך. לכך בשונמית שיהיה בזמן הבית ולא הזכיר מועד וחג כי אם חדש ושבת הוה לה למיזל ממדת חסידות. אבל בחג לא צריך כיון שמקבל בלאו הכי ברגל פני עצמות שכינה. ולכך ר' יצחק דמיירי בזמן הזה דליכא מקדש אמר חייב לקבל פני רבו ברגל חלף חיוב עולין לראיה לראות פני האדון ה' מחוייב להקביל פני רבו שהוא כקבלת פני השכינה שמחוייב מן התורה לעלות. ולכך לא הזכיר חדש ושבת כי זה אינו מן החיוב כי לא נזכר בתורה ואינו רק מדת חסידות הואיל ויהיה לעתיד לבא. אבל חיוב ליכא רק ברגל בזמן הזה ודו"ק כי הם דברים ברורים ואמתיים. ע"ש דברים מתוקים מדבש: